

Rīgā, 2022.gada 3.martā

Latvijas Republikas Finanšu ministram Jānim Reiram
Kopija: Latvijas Republikas Ministru prezidentam Krišjānim Kariņam

Par nodokļu sloga līdzsvarošanu ārvalstu investoriem

Amerikas Tirdzniecības palāta Latvijā (turpmāk – AmCham) augsti novērtē valdības un Finanšu ministrijas darbu Latvijas nodokļu politikas veidošanā.

Diemžēl pašreizējā nodokļu sistēmas ietvarā ārvalstu investori, izmaksājot dividendes, nevar izmantot nodokļu konvencijas piedāvātās priekšrocības, kas tādējādi rada ārvalstu investīciju piesaistei nelabvēlīgus nosacījumus. Lai līdzsvarotu esošo nodokļu sistēmu gan vietējiem, gan ārvalstu investoriem, mēs piedāvājam veikt grozījumus likumā “Par uzņēmumu ienākuma nodokli” un likumā “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli”, atvieglojot nodokļu slogu par fiziskajām personām nerezidentiem izmaksātajām dividendēm. Mūsu ieskatā šīs izmaiņas uzlabos Latvijas starptautisko konkurētspēju.

Zemāk nosūtām AmCham izstrādātos priekšlikumus un pielikumu Nr.1 ar piemēru nodokļu piemērošanai saistībā ar izmaksāto dividenžu aprēķinu.

Aicinām Jūs uz tikšanos, lai pārrunātu mūsu priekšlikumu un iespējamās izmaiņas normatīvajos aktos.

Ceram uz turpmāku sadarbību, stiprinot investīciju un uzņēmējdarbības vidi Latvijā!

Cieņā,

Līga Smildziņa-Bērtulsone
AmCham izpilddirektore

ŠIS DOKUMENTS IR PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU.

CORPORATE CONTRIBUTING MEMBERS

A.L.& D. International
Avis Budget Group Latvia
Biogen Latvia
Citadele Banka
COBALT
Ellex Klavins
Eversheds Sutherland Bitans

IBM Latvija
International School of Latvia
Johnson&Johnson AB Latvia branch
Latvijas Finieris
Mars Latvia
McCANN Riga
Medtronic BV representative office

Microsoft Latvia
MikroTik
Nasdaq Riga
Novartis Baltics
NCH Advisors, Inc.
PricewaterhouseCoopers
Radisson Blu Hotel Latvija

Raytheon Technologies
Roche Latvija
SAF Tehnika
SEB banka
Spigulis & Kukainis
Strategic Staffing Solutions
Swedbank

AmCham aicina līdzsvarot nodokļu slogu ārvalstu investoriem

Kopš 2018.gada spēkā esošais uzņēmuma ienākuma nodokļa (UIN) likums nav labvēlīgs Latvijas nerezidenti fiziskām personām – ārvalstu investoriem un rada lielāku nodokļu slogu un nekonkurētspējīgus apstākļus salīdzinājumā ar citu Baltijas valstu nodokļu regulējumu.

Izmaksājot dividendes fiziskām personām nerezidenti (vai Latvijas rezidenti, kuri arī ir pakļauti citas valsts nodokļu saistībām, kā piemēram, ASV pilsoņi) šobrīd faktiski tiek piemērota dubultā aplikšana ar nodokli, jo ārvalstu investori nevar izmantot nodokļu konvencijas piedāvātās priekšrocības. Tas rada šķēršļus un nelabvēlīgākus nosacījumus ārvalstu investīciju piesaistei salīdzinājumā ar Latvijas kaimiņvalstīm.

Lai līdzsvarotu esošo nodokļu sistēmu gan rezidenti, gan nerezidenti un vienlaicīgi arī ārvalstu investoriem, mēs piedāvājam veikt šādas izmaiņas:

Sniegt nodokļu maksātājiem izvēli (election) noteikt līdz pat 10%¹ no Latvijas uzņēmumu apmaksātā uzņēmuma ienākuma nodokļa (UIN) peļņas sadales gadījumā ieturēt kā iedzīvotāju ienākuma nodokli (IIN), lai varētu piemērot nodokļu konvenciju.

Piedāvātās izmaiņas ir tehniskas un

- i. nemazinās Latvijas nodokļu sistēmā iemaksāto nodokļu apjomu;
- ii. neietekmēs nodokļu sadali starp valsts budžetu un pašvaldību budžetiem;
- iii. sniegs iespēju nerezidenti fiziskai personai izmantot dubultās nodokļu konvencijas priekšrocības, lai samazinātu nodokļu slogu Latvijā veiktajām investīcijām;
- iv. veicinās Latvijas konkurētspēju ārvalstu investoru piesaistē.

PAMATOJUMS

1. AmCham aicina valdību apsvērt iespēju veikt grozījumus UIN režīmā, sniedzot iespēju noteikt līdz pat 10%² no faktiskā UIN, ko Latvijas uzņēmumi maksā peļņas sadales gadījumā par dividendēm kā iedzīvotāju ienākuma nodokli (IIN), nodokļu konvencijas piemērošanas nolūkam. Mūsu ieteiktās izmaiņas nodrošinās lielāku nodokļu ieņēmumu pieaugumu Latvijā (vairāk investīciju – vairāk uzņēmumu un lielāki valsts nodokļu ieņēmumi).

¹ OECD BEPS Otrās ietvara pīlārs paredz globālās pretbāzes erozijas (GloBE) noteikumus, kas ievieš globālo minimālo uzņēmumu ienākuma nodokļa likmi 15% apmērā. Minimālais nodoklis attieksies uz ārvalstu uzņēmumiem, kuru ieņēmumi pārsniedz 750 miljonus eiro. [Pillar Two Model Rules in a Nutshell \(oecd.org\)](https://www.oecd.org/tax/pillar-two/)

² Ibid.

2. Rosinātās izmaiņas ir tehniskas un neietekmēs kopējo iekasēto nodokļu likmi/apjomu, un tām nav negatīvas ietekmes uz valsts budžetu. Tās nodrošinās vienlīdzīgu nodokļu aprēķināšanas metodoloģiju gan Latvijas nodokļu rezidentiem, gan nerezidentiem un ārvalstu investoriem un sekmēs Latvijas konkurētspēju ārvalstu investīciju piesaistē.
3. Kopš 2018.gada Latvijas izcelsmes dividendēm tiek piemērota augstāka uzņēmuma ienākuma likme (UIN) 25% apmērā (vai 20% ko piemēro nodokļu bāzei, dalot ar koeficientu 8)³ iedzīvotāju ienākuma nodokļa vietā (IIN).
4. 2018. gadā ieviestās izmaiņas negatīvi ietekmē Latvijas konkurētspēju investīciju piesaistē, īpaši attiecībā uz investīcijām nesen reģistrētos uzņēmumos (piemēram, jaunuzņēmumos), jo šādi uzņēmumi bieži piesaista privātos investorus (biznesa eņģeļus), un tiem aprēķinot dividendes, tiek piemērots lielāks nodokļu slogs nekā Igaunijas vai Lietuvas uzņēmumu investoriem.
5. Ārvalstu investoriem – nerezidentiem fiziskām personām ir ievērojami lielāks nodokļu slogs, un tie nevar izmantot dubultās nodokļu uzlikšanas novēršanas konvencijas priekšrocības, lai izvairītos no dubultas nodokļu uzlikšanas pārrobežu līmenī.
6. Ārvalstu investoram – nerezidentam fiziskām personām nevar tikt piemēroti noteikumi par nodokļu dubultās uzlikšanas novēršanu, jo tie paredz nodokļa samazināšanu tikai attiecībā uz dividenžu aplikšanu ar nodokli, nevis peļņas aplikšanu ar nodokli uzņēmumam kurš izmaksā dividendes. Arī privātpersonas nevar gūt labumu no nodokļu konvencijas noteikumu 10. panta (Dividendes) izmantošanas, kas samazina ieturētā nodokļa likmi līdz 10%, 5% vai pat 0%.
7. Nerezidents no valsts, kurā ir tradicionāla uzņēmumu ienākuma nodokļa sistēma un kurš saņem dividendes no Latvijas uzņēmuma, var tikt piemērots papildu nodoklis savā rezidences valstī, kas rada ievērojami lielāku nodokļu slogu salīdzinājumā ar Latvijas vai Igaunijas rezidentiem, kur tiek piemērota līdzīga uzņēmumu ienākuma nodokļa sistēma kā Latvijā.⁴ Piemēram, ASV investoram savā valstī nāksies samaksāt papildu

³ Panta 3, 4 Uzņēmuma ienākuma nodokļa likums [Uzņēmumu ienākuma nodokļa likums \(likumi.lv\)](http://likumi.lv)

⁴ Piemērs:

LatCo ir Latvijā reģistrēta sabiedrība ar ierobežotu atbildību.

25% akciju pieder ASV investoram A,

25% akciju pieder spāņu investoram S un

50% akciju pieder Latvijas investoram, investors L.

LatCo dividendēs izmaksā 40,000 eiro.

LatCo Latvijā maksā uzņēmuma ienākuma nodokli (UIN) 10,000 eiro.

Investoram A papildus jāmaksā iedzīvotāju ienākuma nodoklis ASV 20% apmērā. Nodokļu konvencijas priekšrocības nevar piemērot. Nodokļu slogs investoram A sastāda apmēram 4500 eiro (neņemot vērā valūtas maiņas kursu)

Investoram S ir papildus jāmaksā iedzīvotāju ienākuma nodoklis Spānijā 19% apmērā. Nodokļu konvencijas priekšrocības nevar piemērot. Nodokļu slogs investoram S sastāda apmēram 4400 eiro.

Investors L par dividenžu saņemšanu nemaksā papildus ienākuma nodokli Latvijā. Nodokļu slogs investoram L ir 2500 eiro.

20% par dividendēm, kuras saņemtas no Latvijā reģistrēta uzņēmuma, kamēr investors no Spānijas samaksās papildu 19%, saņemot tās no Latvijas uzņēmuma, jo abos gadījumos nodokļu konvencijas atvieglojumus nevar piemērot un ārvalsts investoram nav iespēja samazināt savā valstī maksājamo nodokli par Latvijā samaksāto nodokļu summu.

8. Salīdzinājumā ar citām Baltijas valstīm pašreizējā uzņēmumu ienākuma nodokļa metodika attiecībā uz dividenžu aprēķinu nostāda Latviju nelabvēlīgā situācijā, radot nekonkurētspējīgus apstākļus. Lietuvas uzņēmumu ienākuma nodokļa regulējums ir krietni labvēlīgāks ārvalstu investoriem, sniedzot iespēju piemērot nodokļu konvencijas priekšrocības. Kopumā Latvijas nodokļu sistēma ir līdzīga Igaunijas nodokļu sistēmai, taču ir viena atšķirība – Igaunijā regulāri izmaksājot dividendes iedzīvotājiem, tiek piemērots 7% IIN, kas sniedz iespēju ārvalstu investoriem piemērot nodokļu konvencijas atvieglojumus. (Sk. salīdzinošo grafiku 1. pielikumā)
9. Pašreizējā metodoloģija attiecībā uz dividenžu aplikšanu ar nodokli veicina holdinga sabiedrību un citu sarežģītāku un mazāk caurskatāmu struktūrvienību izmantošanu, lai izvairītos no nodokļu nomaksas, jo ārvalstu investoriem investējot un iegādājoties akcijas, rodas papildus nodokļu slogs.
10. Izvērtējot 2018. gadā īstenotās nodokļu reformas rezultātus, Fiskālās disciplīnas padome ir secinājusi, ka nodokļu reforma nav sasniegusi vienu no tās galvenajiem mērķiem – iekasēto nodokļu apjoma pieaugumu attiecībā pret IKP, kā arī pietiekami strauju nodokļu bāzes izaugsmi.⁵ Rezultātā ir jāatrod līdzeklis nodokļu ieņēmumu palielināšanai, lai rosinātu iespēju piesaistīt papildu ārvalstu investorus, veicinātu dividenžu sadali un uzlabotu Latvijas konkurētspēju Baltijas valstu starpā. Šobrīd Latvija krietni atpaliek no saviem kaimiņiem ārvalstu tiešo investīciju piesaistē.⁶
11. Iekasēto nodokļu sadalījums (UIN 25% salīdzinājumā ar UIN 15% un IIN 10% no izmaksātajām dividendēm) starp budžeta pozīcijām ir tehnisks un viegli ieviešams risinājums. Saskaņā ar likumu "Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2022., 2023. un 2024. gadam" un likumu "Pa valsts budžetu 2022. gadam" ieņēmumi no iedzīvotāju ienākuma nodokļa tiek sadalīti sekojoši – 75% valsts budžetā un 25% pašvaldības budžetā.⁷ Ierosinātie grozījumi nemainīs šo proporciju un neradīs lielākus ieņēmumus pašvaldību budžetā. Pastāv divi iespējamie risinājumi, kas varētu novērst neskaidrības:

⁵ UIN zaudējumi nodokļu reformas rezultātā 2018. gadā sasniedza 142,8 miljonus eiro (0,49% no IKP), bet 2019. gadā – 423,4 miljonus eiro (1,37% no IKP). <https://www.fdp.gov.lv/lv/media/2988/download>

⁶ 2020. gada OECD dati liecina, ka ĀTI Latvijā bija mazāk nekā trešdaļa no summas salīdzinājumā ar kaimiņvalstīm Igauniju un Lietuvu. [FDI in Figures - October 2021 \(oecd.org\)](https://www.oecd.org/) 1.tabula, 8.lpp.

⁷ [Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2022., 2023. un 2024. gadam \(likumi.lv\)](#) un [Par valsts budžetu 2022. gadam \(likumi.lv\)](#)

- a) nodokļu maksātājs (UIN maksātājs) un dividenžu saņēmējs jeb nerezidents izdara izvēli (atzīmējot to nepieciešamajā sadaļā) vienīgi nodokļu konvencijas piemērošanas nolūkam, lai 10% no pašreizējās 25% spēkā esošās uzņēmumu ienākuma nodokļa summas tiktu klasificēta kā iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieturējumu summa tikai konvencijas piemērošanai; vai
- b) nodokļu summas, kas tiktu pārnestas no UIN uz IIN saistībā ar nerezidentu ieguldījumiem, paliek sākotnējā "portfelī" vai nodokļu klasifikācijā, lai atbilstoši sadalītu nodokļu ieņēmumus starp valsts un pašvaldību budžetiem.

12. Likumā "Par uzņēmumu ienākuma nodokļi" un likumā "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" būtu nepieciešami grozījumi, kas ļautu mainīt nodokļu piemērošanas kārtību un noteiktu UIN kā daļu no IIN nodokļu konvencijas ietvaros saistībā ar nerezidentu maksājamiem nodokļiem peļņas sadales gadījumā.

AmCham aicina visas iesaistītās puses izvērtēt un veikt izmaiņas esošajos normatīvajos aktos, lai veicinātu Latvijas konkurētspēju un palielinātu piesaistīto ārvalstu investīciju apjomu.

Pielikums. Nr.1

	NODOKĻU (UIN/IIN) PIEMĒROŠANA DIVIDENDĒM		
	NODOKĻU SLOGS SAŅEMOT DIVIDENDES NO IEGULDĪJUMA LATVIJĀ	NODOKĻU SLOGS SAŅEMOT DIVIDENDES NO IEGULDĪJUMA IGAUNIJĀ	NODOKĻU SLOGS SAŅEMOT DIVIDENDES NO IEGULDĪJUMA LIETUVĀ
Rezidenta investoram nodokļu slogs	Dividendes (neto) = EUR 100 UIN = EUR 25 IIN = EUR 0	Dividendes (neto) = EUR 100 UIN = EUR 25 IIN = EUR 0 <u>Regulāri maksā dividendes</u> Dividendes = EUR 100 UIN = EUR 16.28 IIN = EUR 7	Dividendes (neto) = EUR 100 UIN = EUR 17.64 (samaksāts par ienākumu) IIN= EUR 15 Dividendes: 0%, ja mātesuzņēmumam pieder vismaz 10% kapitāls 12 mēnešus pēc kārtas 15% visos pārējos gadījumos
Lietuvas investors Lietuva IIN = 15%	<u>Kopējais nodokļu slogs</u> EUR 40 Latvijas UIN = EUR 25 Lietuvas IIN = EUR 15	<u>Kopējais nodokļu slogs</u> EUR 31.28 Igaunijas UIN = EUR 16.28 Igaunijas IIN = EUR 7 Lietuvas IIN = 15-7 = EUR 8	<u>Kopējais nodokļu slogs</u> EUR 32.64 Lietuvas UIN = EUR 17.64 Lietuvas IIN = EUR 15
ASV investors ASV IIN = 20%	<u>Kopējais nodokļu slogs</u> EUR 45 Latvijas UIN = EUR 25 ASV IIN = EUR 20* *neņemot vērā valūtas izmaiņas	<u>Kopējais nodokļu slogs</u> EUR 36.28 Igaunijas UIN = EUR 16.28 Igaunijas IIN = EUR 7 ASV IIN = 20-7 = EUR 13	<u>Kopējais nodokļu slogs</u> EUR 37.64 Lietuvas UIN = EUR 17.64 Lietuvas IIN = EUR 15 ASV IIN = 20-15 = EUR 5
Spānijas investors Spānija IIN = 19%	<u>kopējais nodokļu slogs</u> EUR 44 Latvijas UIN = EUR 25 Spānijas IIN = EUR 19	<u>kopējais nodokļu slogs</u> EUR 35.28 Igaunijas UIN = EUR 16.28 Igaunijas IIN = EUR 7 Spānijas IIN = 19-7= EUR 12	<u>kopējais nodokļu slogs</u> EUR 36.64 Lietuvas UIN = EUR 17.64 Lietuvas IIN = EUR 15 Spānijas IIN = 19-15 = EUR 4

Fiziskā persona nerezidents maksā papildus IIN savā valstī **un nevar piemērot nodokļu konvencijas atvieglojumus jo nav ieturēts/maksāts IIN**

Nerezidents var piemērot nodokļu konvenciju un samazināt maksājamo nodokli savā valstī par IIN summu kas ir samaksāta/ieturēta Igaunijā (7%)

Nerezidents var piemērot nodokļu konvenciju un samazināt maksājamo nodokli savā valstī par IIN summu kas ir samaksāta/ieturēta Lietuvā